UUTISET

Tämä on kaupan käsissä. Kaupan vastuulla on, annetaanko kotimaisille tuotteille tasavertaiset mahdollisuudet pärjätä. **PUHEENJOHTAJA JUHA MARTTILA, MTK**

PÄIVÄN PUNKTI

Myy kalliilla

Valio nostaa perusmaidon hintaa 30 prosenttia. Syynä on Kilpailuviraston (Kivi) päätös. Kivin mielestä Valio on myynyt maitoa liian halvalla.

Päätös on historiallinen. Väärin myyty, sanoo virasto. Vaikka maidon myynti on Valiolle kannattavaa, Kivi haluaa yhtiön joko nostavan maitopurkin hintaa tai laskevan tuottajahintaa.

Virasto on katsonut, että Valio on syyllistynyt saalistushinnoitteluun. Saalistushinnoittelu tarkoittaa sitä, että yhtiö myy tappiolla ja heikentää omaa tulostaan vallatakseen markkinoita. Valio kuitenkin myy maitoa entistä enemmän parantaakseen tulostaan.

Määräävässä markkina-asemassa oleva yhtiö on erityistarkkailun alaisena. Kivin logiikan mukaan Valio pyrkii pitämään kilpailijansa ruotsalais-tanskalaisen Arlan pois markkinoilta myymällä maitoa liian halvalla.

Valion saalistushinnoittelu on Kivin mukaan jatkunut kolme vuotta. Kovin hyvin Valio ei saalistustaan kuitenkaan ole hoitanut, sillä Valion markkinaosuus on pienentynyt perusmaidoissa tänä aikana kolmanneksella. Markkinoita onkin vallannut Arla, ei Valio.

Kun Arla myy ruotsalaista ylijäämämaitoa Suomessa halvalla suomalaisille, se on sallittua.

Kun Valio myy suomalaista ylijäämämaitoa Suomessa halvalla, se on kiellettyä.

Halvalla myynnistä huolimatta maidon myynti on Valiolle ollut kannattavaa. Jos Valio ei pystyisi myymään perusmaitoa, sen pitäisi tehdä maidosta maitojauhetta ja teollisuusvoita. Siitä se ei saisi sitäkään vähää.

Arla on jo nyt ykkösmerkki monin paikoin purkkimaidoissa. Arla yhtiönä on neljä kertaa niin iso kuin Valio. Valion kilpailija ei ole mikään nakkikioski.

Kilpailuviraston päätöksessä on niin monta epäloogisuutta, että se pitääkin tutkia jokaisessa oikeusasteessa. Siitä tulee takuuvarmasti ennakkotapaus. Asian ratkaisee lopulta markkinaoikeus.

Pari päivää sitten kilpailuvirasto teki toisenkin päätöksen. Se totesi, että lannoitejätti Yara ei ollut myynyt apulantaa ylihintaan.

Jos viraston linja onkin muutoin hapuileva, yhdessä asiassa se on selkeä.

Halvalla ei saa myydä, mutta kalliilla saa.

LAURI KONTRO on Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja.

lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi

» Halvalla ei saa myydä mutta kalliilla saa.

Maito kallistuu kaupoissa heti helmikuun alussa

Valio kertoi nostavansa perusmaitojen tukkuhintoja 30 prosenttia helmikuun alusta. Korotuksella osuuskunta sanoo vastaavansa Kilpailuviraston joulun alla esittämiin vaatimuksiin.

Valion aikeet tukkuhintojen 30 prosentin kertakorotuksesta ovat niin suuria, että ne tulevat ilman muuta näkymään kuluttajien maksamissa hyllyhinnoissa välittömästi helmikuun alussa, toteaa päivittäistavarakaupan valikoimajohtaja **Ilkka Alarotu** SOK:sta.

Alarodun mukaan on vielä ennenaikaista arvioida, miten paljon kuluttajahinnat nousevat. Hän kuuli Valion ratkaisusta keskiviikkona illalla eikä asiasta ole ehditty vielä keskustella talon sisällä.

Korotuksen suuruutta on vaikea arvioida myös siksi, että perusmaitojen hinnat vaihtelevat alueittain merkittävästi kilpailutilanteen takia ja kilpailutilanne määrää myös mahdolliset hintojen nostot, Alarotu sanoo.

Alarodun mukaan alkuvuoden tukkuhinnoista sovitaan tavallisesti vuodenvaihteessa. Kilpailuviraston ratkaisun takia asiaa siirrettiin helmikuun alkuun. Siinä mielessä Valion päätöksiä osattiin odottaa, mutta sisällöstä ei ollut tietoa.

Ruokakesko pitää 30 prosentin korotusta maidon hintaan suurena. Ruokakeskon tuotelinjajohtajan **Harri Turusen** mukaan tällainen korotus näkyy yleensä myös vähittäishinnoissa.

Perusmaitojen hinnat voivat vaihdella suuresti alueittain ja paikkakunnittain kilpailutilanteen mukaan. Kauppiaiden harkinnassa on pitkälti se, mitä maitolitra kaupassa ensi kuussa maksaa, Turunen sanoo.

Kilpailuvirasto seuraa sivusta

Kilpailuviraston ylijohtaja **Timo Mattila** ei ota kantaa siihen, ovatko Valion aikeet tukkuhintojen korottamisesta oikeansuuntaisia ja -kokoisia.

Mattilan mukaan virasto puuttui siihen, että Valion todettiin myyneen maitoa alle tuotantokustannusten ja pyrkivän sitä kautta poistamaan kilpailijat markkinoilta. Iso toimija pystyy polkemaan hintoja jonkun aikaa, mutta pienten meijerien rahkeet eivät sitä kestä.

Periaatteessa Valiolla on kaksi vaihtoehtoa: joko nostaa tukkuhintaansa tai alentaa tuottajahintojaan. Kilpailuvirasto ei ota kantaa siihen, miten yhtiön pitäisi toimia, Mattila sanoo.

Virasto tulee seuraamaan, miten markkinat kehittyvät. ”Odotamme Valiolta tarkkoja tietoja, miten perusmaitojen tuotantokulut ja tukkuhinnat muuttuvat.”

Mattila arvelee, että tukkuhinnan nosto vaikuttaa hyllyhintoihin, mutta on kaupan asia päättää, miten mahdolliset korotukset viedään läpi. Lisäksi muut toimijat voivat hakea lisää markkinaosuutta, mikä voi hillitä korotuksia.

Kilpailuvirasto kertoi joulun alla pyytäneensä markkinaoikeutta määräämään Valiolle 70 miljoonan euron sakon määräävän markkina-aseman väärinkäyttämisestä. 158-sivuinen päätös yritetään saada ulos ensi viikolla.

Valio vastasi keskiviikkona, jolloin se kertoi nostavansa perusmaitojen tukkuhintaa 30 prosenttia helmikuun alussa. Korotusta perustellaan Kilpailuviraston vaatimuksella.

Maito ja juustot ylös samaa tahtia

Kuluttajien maksamat hinnat perusmaidoista ja juustoista ovat nousseet lähes tasatahtia vuodesta 2005.

Viime vuosikymmenen lopulla maito kallistui pikkuisen nopeammin ja tällä vuosikymmenellä juustoissa on ollut pikkuisen enemmän nousua, toteaa aktuaari **Juhani Pekkarinen** Tilastokeskuksesta.

Vuoden 2010 jälkeen maidon kuluttajahinta on noussut 7,7 ja muiden maitotuotteiden, kuten juustojen, 9,3 prosenttia.

Valiota syytetään siitä, että se on polkenut perusmaitojen hintoja ja rahoittanut sen muilla maitotuotteilla. Kuluttajille saakka se ei ole kuitenkaan välittynyt.

Pekkarisen mukaan maito tuskin on tukkuhintojen korotuksen jälkeenkään ennätyshinnoissa. Kuluttajat maksoivat vuosina 2008 ja 2009 maidosta vielä enemmän.

VEIKKO NIITTYMAA

PEKKA FALI

Valio nostaa maidon tukkuhintaa 30 prosenttia helmikuun alussa. Muut meijerit ovat kertoneet seuraavansa perässä. Tuottajahintoihin saakka korotus ei yllä.

MTK: Kauppa voisi tinkiä katteestaan

MTK:n puheenjohtaja **Juha Marttila** patistaa kauppaa tinkimään maidosta saamastaan katteesta.

”Vaikka maidon tukkuhinta nousee 30 prosenttia, sen ei tarvitse juurikaan näkyä kuluttajan kukkarossa. Olisi paikallaan, että kauppa kantaisi vastuuta ja tinkisi omasta katteestaan.”

Marttila muistuttaa, että tuontimaitoa on myyty aivan olemattomilla katteilla. Sen sijaan kotimaisessa maidossa katteet ovat kasvaneet koko ajan.

”Tämä on kaupan käsissä. Kaupan vastuulla on, annetaanko kotimaisille tuotteille tasavertaiset mahdollisuudet pärjätä”, Marttila toteaa.

Marttila on huolissaan, että keskustelu ajautuu yksioikoisesti kuluttajahintoihin, jolloin kaupalle tarjoutuu avoin piikki rahastaa maidolla.

Maidon tuonti voi lisääntyä

Marttila pelkää, että maidon tukkuhinnan nousu johtaa maitosotaan kaupoissa.

”Olen ihan varma, että kauppa etsii tällä hetkellä kuumeisesti korvaavia toimittajia myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Lähiviikot ratkaisevat, miten maitomarkkinoilla käy.”

Tässä vaiheessa ei tiedetä, hyötyvätkö tuottajat hinnankorotuksesta.

”Riippuu siitä, kykeneekö Valio säilyttämään markkina-asemansa. Jos kykenee, ilman muuta on mahdollisuus, että tuottajille maksetaan enemmän. Edellytys toki on, että jos markkinoilta saadaan lisähintaa, se näkyy myös tuottajahinnassa. Tarpeita maitotiloilla kyllä on”, Marttila pohtii.

KATJA KOLJONEN

MARKKU VUORIKARI

Tukkuhinnan nostoa harkitaan, sanoo toimitusjohtaja Reijo Kiskola Arla Ingmannilta.

Arlakin harkitsee korotusta

Myös Arla Ingmanin maidon hinnassa on korotuspaineita. Arla Ingmanin toimitusjohtajan **Reijo Kiskolan** mukaan Arla Ingman ja Valio ovat myyneet perusmaitoja tappiolla jo useita vuosia.

Kiskola ei halua vielä arvioida oman yhtiönsä maidon mahdollisia korotusprosentteja, mutta toteaa, että tappiollisen myynnin takia on paineita tarkastella tilannetta kaupan kanssa.

STT

Valion Laaksonen ennakoi tuonnin kasvua

Maidon tuottajahintaan ei ole luvassa korotusta

Kilpailuviranomaisen päätös pakottaa Valion nostamaan perusmaitojen tukkuhintaa 30 prosenttia helmikuun alussa.

Valion toimitusjohtajan **Pekka Laaksosen** mukaan korotustarve on laskettu suoraan Kilpailuviraston päätöksestä. Uudet hinnat ovat sellaiset, jotka kattavat viraston arvioimat Valion muuttuvat ja kiinteät kustannukset.

”Kilpailuvirasto saivartelee, kun he sanovat, etteivät ole määränneet 30 prosentin korotusta. Meillä ei ollut muuta vaihtoehtoa, sillä tuottajahintaan emme halunneet kajota.”

Laaksonen ei halua arvioida, kuinka paljon lisäeuroja hinnannosto tuo Valiolle, sillä yhtään litraa maitoa ei ole vielä uudella hinnalla myyty.

”Ylimääräistä rahaa tulee sisään lähikuukausina, mutta on erittäin suuri ihme, jos Valiolla olisi uusilla hinnoilla nykyiset määrät myös vuoden päästä. Tuonti alkaa varmasti kasvaa hiljalleen”, hän ennakoi.

”Kauppaa on turha syyttää tässä tilanteessa. Viranomainen säännöstelee hinnat nyt taivaaseen, jolloin kaupan velvollisuus on löytää edullisempia vaihtoehtoja kuluttajalle. Niitä löytyy lahden takaa vaikka kuinka paljon.”

Laaksosen mukaan yhtiö on menettänyt kolmasosan perusmaitojen kaupasta jo vanhoilla hinnoilla. Valiolla on hallussaan noin 250 miljoonaa litraa eli 45 prosenttia perusmaitojen 550 miljoonan litran markkinoista.

Tuonti vie tilityskykyä

Laaksonen katsoo, että Kilpailuviraston määräämästä hintasäännöstelystä kärsivät sekä kuluttaja että viime kädessä maidontuottaja.

Hänen mukaansa tuottajahinnan korotuksia ei ole luvassa.

”Kun tuontimaito syrjäyttää suomalaista, joudumme myymään oman maitomme ulkomaille vieläkin halvemmilla hinnoilla, mitä olemme saaneet tähän asti kotimaasta.”

Laaksosen mukaan Valio pyrkii kuitenkin sinnittelemään nykyisellä tuottajahinnalla alkavan vuoden.

”Helppoa tämä ei tule olemaan, sillä markkina Suomessa on huono. Joulumyynti ei ollut mikään häävi ja muidenkin tuotteiden kauppa käy nihkeästi.”

Sen sijaan vienti Venäjälle ja Ruotsiin on vetänyt ainakin toistaiseksi.

”Mehän voimme myydä maitoa vanhalla hinnalla yhä Venäjälle. Kilpailuviraston määräys koskee vain kotimaan markkinoita.”

Valio aikoo valittaa Kilpailuviraston päätöksestä ja hakea markkinaoikeudelta täytäntöönpanokieltoa hinnankorotuksille.

MARKKU VUORIKARI

Kilpailuviraston päätös lisää maidon tuontia, arvelee toimitusjohtaja Pekka Laaksonen Valiolta.

Aikaa valituksen teolle on ensi viikko.

Päätöksiä jouduttaneen odottamaan pitkään, sillä yksin täytäntöönpanokiellon käsittely kestänee kuukausia ja varsinainen valitusprosessi vuosia.

Valio aikoo taistella asiassa loppuun, aina EU-oikeuteen asti.

”Tässä on kyse Valion oikeudesta harjoittaa osuustoimintaa, jonka kieltäminen olisi täysin kestämätöntä. Tämä on ennen kaikkea poliittinen kysymys.”

TIINA TAIPALE